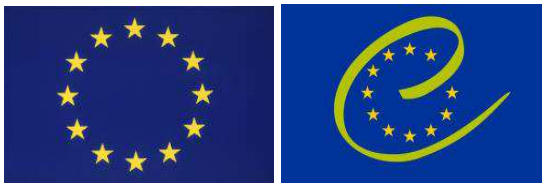
Biuletyn Europejski nr 1(60)/2019*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 7

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 8

Cła 8

Cudzoziemcy 9

Podatki 10

Polityka socjalna 14

Swoboda przedsiębiorczości 16

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 17

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ Z dniem 1 stycznia 2019 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wprowadził – na okres jednego roku – praktykę wspierającą ugodowe załatwianie spraw zawisłych przed Trybunałem. Praktyka polega na wprowadzeniu 12 tygodniowej fazy niespornej (tj. czasu na zawarcie ugody). Po upływie 12 m-cy ETPC ma zdecydować o kontynuacji praktyki lub odejściu od niej.

▪ Od 1 stycznia 2019 r. wchodzą w życie nowe unijne przepisy, mające na celu wyeliminowanie głównych luk prawnych umożliwiających przedsiębiorstwom unikanie opodatkowania. Wszystkie państwa członkowskie będą stosować nowe prawnie wiążące środki przeciwdziałające praktykom stosowanym przez duże firmy wielonarodowe. Przepisy opierają się na globalnych standardach opracowanych przez OECD, dotyczących erozji bazy podatkowej i przenoszenia zysków (*BEPS*), i powinny ułatwić zapobieganie wyprowadzania zysków poza UE, gdzie nie są one opodatkowane. Polskie przepisy będą dostosowane do dyrektywy nr 2017/1852 z dnia 10 października 2017 r. ws. mechanizmów rozwiązywania sporów dotyczących podwójnego opodatkowania w UE (tzw. dyrektywa *DRM*).

▪ 1 stycznia 2019 r. mija dwudziesta rocznica wprowadzenia euro, wspólnej waluty europejskiej. Dokładnie 1 stycznia 1999 r. 11 państw Unii wprowadziło euro i przyjęło wspólną politykę pieniężną w ramach Europejskiego Banku Centralnego. Pierwotnymi członkami grupy euro były Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Niemcy, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Hiszpania i Portugalia. W 2001 r. dołączyła Grecja. Od tego czasu wprowadziło euro kolejne siedem państw członkowskich (Cypr, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Słowacja i Słowenia). Dziś euro jest walutą 340 milionów Europejczyków w 19 państwach członkowskich.

▪ 2 stycznia 2019 r. opublikowano projekt dyrektywy znoszącej zmiany czasu i uchylającej dyrektywę 2000/84/WE, która dotyczy czasu letniego i harmonizuje datę i czas jego wprowadzenia we wszystkich państwach członkowskich UE. Do obecnego projektu wystosowano ponad 4,6 mln uwag w ramach konsultacji publicznych. Wedle badań europejskiej opinii publicznej 84% ankietowanych

opowiedziało się za zrezygnowaniem ze zmiany czasu dwa razy w roku, podczas gdy 16% chciało zachować tę praktykę. Projekt przewiduje zapewnienie państwom członkowskim zachowanie uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie swojego czasu standardowego, w szczególności do zdecydowania o tym, czy przejdą one na stałe na czas standardowy odpowiadający ich czasowi letniemu, czy też będą na stałe stosować swój obecny czas standardowy.

▪ 4 stycznia 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej poinformował polski SN, że do sprawy C-522/18 wpłynęły uwagi na piśmie ze strony Królestwa Belgii, Królestwa Danii, Republiki Łotewskiej, Królestwa Niderlandów, urzędu nadzoru EFTA, Komisji Europejskiej, a także ze strony Rzeczpospolitej Polskiej i Prokuratury Krajowej. Pełnomocnik Rzeczpospolitej Polskiej wniósł o uznanie, że wniosek prejudycjalny SN jest oczywiście niedopuszczalny. Treść uwag państw członkowskich, Komisji oraz urzędu nadzoru EFTA – zajmujących odmienne stanowisko – zob. http://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Wydarzenia.aspx?ItemSID=501-292d9931-9fa5-4b04-8516-5c932ff6bdf2&ListName=Wydarzenia. Sprawa C-522/18 podlega rozpoznaniu w trybie przyspieszonym. Termin rozprawy wyznaczony został na 12 lutego 2019 r.

▪ 4 stycznia 2019 r. Międzynarodowa Izba Pomocy Prawnej (IRK) w Amsterdamie podjęła decyzję o wstrzymaniu ekstradycji 11 obywateli Polski podejrzanych o przestępstwa i ściganych Europejskimi Nakazami Aresztowania (ENA). Powodem są obawy o niezależność polskiego wymiaru sprawiedliwości. W związku ze swoimi wątpliwościami IRK zadało polskim sądom szereg pytań. Jednak uznano, że odpowiedzi nie są kompletne i dopóki nie będą zadowalały sądu w Amsterdamie, ekstradycja będzie wstrzymana. Izba przypomniała, że jego stanowisko to konsekwencja orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE, który w lipcu 2018 r. orzekł, że należy wstrzymać wykonanie ENA, jeśli dana osoba mogłaby być narażona na ryzyko naruszenia prawa do niezawisłego sądu, a tym samym do rzetelnego procesu.

▪ 6 stycznia 2019 r. uprawomocnił się wyrok ETPC w sprawach połączonych skarg nr 30491/17 oraz 31083/17. Polska nie odwołała się od wyroku Izby, w którym 20 września 2018 r. orzeczono, że ekshumacja ofiar katastrofy samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem z kwietnia 2010 r., wbrew woli

najbliższych członków rodziny zmarłych, stanowiła ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. W ten sposób naruszono art. 8 EKPC. Obecnie wyrok pozostaje w wykonaniu pod nadzorem Komitetu Ministrów.

- 15 stycznia 2019 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołał zaplanowaną na 12 lutego rozprawę dotyczącą pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Najwyższy. Trybunał pyta, czy wobec nowelizacji ustawy o SN, rozpatrywanie ich jest niezbędne. Pytania dotyczą bowiem statusu sędziów, których odesłano w stan spoczynku po ukończeniu 65. roku życia. Z początkiem roku weszła w życie nowelizacja ustawy o SN, która przywróciła sędziów do orzekania. TSUE poprosił też o wskazanie powodów, dla których zdaniem SN udzielenie odpowiedzi jest niezbędne. Polski sąd ma na to czas, „o ile to możliwe", do 28 stycznia 2019 r.

- 15 stycznia 2019 r. brytyjska Izba Gmin odrzuciła projekt umowy wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Przeciwko propozycji zagłosowało 432 posłów przy zaledwie 202 głosach poparcia (większość to 230 głosów). Na chwilę obecną jedynym obowiązującym aktem prawnym jest ustawa o wyjściu Wielkiej Brytanii z UE, co oznacza „twardy *Brexit*" o godz. 23.00 czasu londyńskiego 29 marca 2019 r. Dalszy scenariusz jest niepewny – oprócz „twardego *Brexitu*" możliwe jest także wycofanie wniosku o akcesję (*vide*: wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., C-621/18 *Wightman*) oraz ponowne głosowanie w sprawie pozostania/wyjścia z UE, za czym publicznie opowiada się coraz więcej podmiotów. Ze styczniowego sondażu YouGov wynika, że 60,2% skłania się ku ponownemu glosowaniu, a 39.8% jest przeciw. Z innego sondażu przeprowadzonego przez YouGov wynika także, że 46% ankietowanych głosowałoby za pozostaniem w Unii Europejskiej, a 36% chce opuszczenia wspólnoty. Pozostałe osoby nie odpowiedziały lub nie miały zdania w tej sprawie. Gdy w sondażu wzięto pod uwagę głosy tylko osób zdecydowanych, 54% było za pozostaniem w UE, a 46% przeciw. W związku z odrzuceniem projektu umowy z UE rząd w Londynie musi jednak przygotować się do scenariusza wyjścia z Unii bez umowy, tym bardziej, że Bruksela deklaruje brak chęci do ponownego otwarcia negocjacji w celu usunięcie z umowy wyjściowej zapisów, których nie akceptuje wielu brytyjskich polityków – w szczególności tzw. *backstop*. W tym celu zarezerwowano w budżecie państwa ponad 4,2 mld funtów

na przygotowanie Zjednoczonego Królestwa do wyjścia z Unii. Brytyjski minister obrony poinformował o postawieniu w stan gotowości 3500 żołnierzy służby czynnej i rezerwistów. Mają pomóc po *Brexicie* bez umowy, gdyby pojawiła się taka konieczność – pomagając służbom kontroli ruchu lub, w skrajnym wypadku, nawet pilnując porządku na ulicach. Umowa pomiędzy obiema stronami wciąż jest jednak realna i przy pozytywnym scenariuszu okres przejściowy w procesie wychodzenia Wielkiej Brytanii z UE ma obejmować czas od 30 marca 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. i pozwolić obu stronom na wypracowanie przyszłego porozumienia handlowego.

- 17 stycznia 2019 r. Parlament Europejski przegłosował w czwartek stanowisko, że dostęp do funduszy Unii Europejskiej powinien być powiązany ze stanem praworządności. Propozycja regulacji przewiduje, że Komisja Europejska – wraz z panelem niezależnych ekspertów – miałaby stwierdzać, czy istnieją „uogólnione niedociągnięcia w zakresie praworządności" i podejmować decyzje o środkach zapobiegawczych, włącznie z ograniczeniem płatności zaliczkowych oraz zawieszeniem płatności z budżetu UE. Decyzja taka byłaby następnie zatwierdzana przez Parlament Europejski i Radę UE. Kiedy państwo członkowskie naprawiłoby naruszenia stwierdzone przez Komisję, Parlament oraz ministrowie UE mogliby podjąć decyzję o odblokowaniu funduszy. Dnia 31 stycznia premier Finlandii poparł propozycję powiązania dostępu do funduszy unijnych z praworządnością, co stanowi o tyle ważną deklarację, że państwo to w drugim półroczu 2019 r. przejmuje prezydencję w Radzie UE.

- 24 stycznia 2019 r. odbyła się coroczna konferencja prasowa podsumowująca miniony (2018) rok orzeczniczy ETPC. Wedle zaprezentowanych na niej przez Prezesa ETPC, Guido Raimondiego, danych statystycznych w 2018 r. wpływ wynosił 56 350 skarg, które dały początek sprawom zawisłym przed Trybunałem. Oznacza to stabilny w porównaniu z poprzednimi latami wpływ. Roczne zestawienia wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji pokazały, że orzeczenia takie najczęściej zapadały przeciwko Rosji (238 wyroków), Turcji (140), Ukrainie (86), Rumunii (71) i Węgrom (35) – szerzej zob. https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#{%22itemid%22:[%22003-6308844-8238594%22.

- 25 stycznia 2019 r. odbyło się uroczyste posiedzenie Europejskiego Trybunału

Praw Człowieka, inaugurujące nowy rok orzeczniczy ETPC. Tradycyjna inauguracja nowego roku orzeczniczego ETPC gromadzi szefów najważniejszych organów sądowych państw członkowskich Rady Europy. Tegoroczne seminarium z tej okazji nosiło tytuł *Strengthening Confidence in the Judiciary*.

▪ 27 stycznia 2019 r. w Europie obchodzono Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Święto - umiejscowione w rocznicę wyzwolenia obozu koncentracyjnego w Auschwitz-Birkenau - to uchwalone zostało przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2005 r. w celu uczczenia pamięci ofiar pochodzenia żydowskiego, zamordowanych w czasie II wojny światowej przez nazistowskie Niemcy.

▪ 28 stycznia 2019 r. podczas Światowego Forum Ekonomicznego w Davos 75 państw – państwa Unii Europejskiej i 47 innych członków Światowej Organizacji Handlu (WTO) – postanowiło rozpocząć negocjacje w celu wprowadzenia globalnych zasad dotyczących handlu elektronicznego. Proces negocjacyjny ma rozpocząć się w marcu 2019 r. i być otwarty dla innych członków WTO, którzy mogą być zainteresowani przystąpieniem do niego.

▪ 28 stycznia 2019 r. Grupa Państw Przeciwko Korupcji (*The Council of Europe's Group of States against Corruption* – GRECO) opublikowała raport w sprawie Polski dotyczący przestrzegania standardów przejrzystości i podejmowania środków prewencyjnych w działaniach rządu i innych ośrodków władzy wykonawczej. Grupa została powołana w 1999 r. przez Radę Europy w celu sprawdzania, czy działania państw członkowskich są zgodne z antykorupcyjnymi standardami RE. GRECO prowadzi także platformę internetową do wyszukiwania dobrych praktyk w zakresie zapobiegania i wykrywania korupcji. Wspomniany raport odnosi się do zaobserwowanych nieprawidłowości, jak i do konieczności stworzenia przejrzystego systemu awansowania, powoływania i odwoływania wyższej kadry w Policji i Straży Granicznej. Pełny tekst raportu: https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/168092005c.

▪ 28 stycznia obchodzony jest Dzień Ochrony Danych Osobowych. Został on ustanowiony na dzień 28 stycznia przez Komitet Ministrów Rady Europy. Obchodzony jest w rocznicę sporządzenia Konwencji 108 Rady Europy z 1981 r. w sprawie ochrony osób w zakresie

zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych. Konwencja ta, jest najstarszym aktem prawnym o zasięgu międzynarodowym, który reguluje zagadnienia związane z ochroną danych osobowych. Z okazji tegorocznego dnia Komitet konsultacyjny opublikował wytyczne dotyczące sztucznej inteligencji w ochronie danych osobowych: *Guidelines on Artificial Intelligence and Data Protection* (*vide*: https://rm.coe.int/guidelines-on-artificial-intelligence-and-data-protection/168091f9d8).

- W obliczu zbliżającego się *Brexitu* Komisja Europejska przyjęła plan działania awaryjnego na wypadek braku porozumienia (*vide*: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6851_pl.htm). W ramach ostatniej partii środków awaryjnych podjęto kroki w celu ochron programu Erasmus+. Chodzi o to, aby młodzi uczestnicy programu – studencji z Unii i Wielkiej Brytanii w dniu 30 marca 2019 r., nie musieli przerywać pobytu za granicą.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Decyzja Rady (WPZiB) 2019/97 z dnia 21 stycznia 2019 r. wspierająca Konwencję o zakazie broni biologicznej i toksycznej w ramach strategii UE przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia (Dz. Urz. z 2019 r., L nr 19, s. 11);

- Decyzja Komisji (UE) 2019/154 z dnia 30 stycznia 2019 r. ustanawiająca przepisy wewnętrzne dotyczące ograniczenia prawa dostępu osób, których dane dotyczą, do ich dokumentacji medycznej (Dz. Urz. z 2019 r., L nr 27, s. 33).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie C-496/17, Deutsche Post AG przeciwko Hauptzollamt Köln

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Unijny kodeks celny – Artykuł 39 – Status upoważnionego przedsiębiorcy – Rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/2447 – Artykuł 24 ust. 1 akapit drugi – Wnioskodawca inny niż osoba fizyczna – Kwestionariusz – Gromadzenie danych osobowych – Dyrektywa 95/46/WE – Artykuły 6 i 7 – Rozporządzenie (UE) 2016/679 – Artykuły 5 i 6 – Przetwarzanie danych osobowych

*) Artykuł 24 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447 z dnia 24 listopada 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 ustanawiającego unijny kodeks celny w związku z dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych oraz z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych) należy interpretować w ten sposób, że organy celne mogą wymagać od wnioskodawcy ubiegającego się o status upoważnionego przedsiębiorcy dostarczenia numerów identyfikacji podatkowej nadanych dla celów poboru podatku dochodowego, dotyczące wyłącznie tych osób fizycznych, które są uprawnione do działania w imieniu wnioskodawcy lub sprawują kontrolę nad jego kierownictwem oraz osób odpowiedzialnych za sprawy celne wnioskodawcy, jak również dane kontaktowe urzędów skarbowych

właściwych dla wszystkich tych osób, w zakresie, w jakim dane te umożliwiają tym organom uzyskanie informacji dotyczących poważnych lub powtarzających się naruszeń przepisów celnych lub przepisów podatkowych albo popełnionych przez te osoby fizyczne poważnych przestępstw karnych związanych z ich działalnością gospodarczą.

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 23 stycznia 2019 r. w sprawie C-661/17, M.A., S.A., A.Z. przeciwko International Protection Appeals Tribunal, Minister for Justice and Equality Attorney General, Ireland

Odesłanie prejudycjalne – Polityka azylowa – Kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 – Klauzule dyskrecjonalne – Kryteria oceny

*) Artykuł 17 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca należy interpretować w ten sposób, że okoliczność, iż państwo członkowskie, co do którego ustalono, że jest ono „odpowiedzialne" w rozumieniu tego rozporządzenia, notyfikowało swój zamiar wystąpienia z Unii Europejskiej zgodnie z art. 50 TUE, nie zobowiązuje państwa członkowskiego dokonującego takiego ustalenia do zbadania przez nie samo rozpatrywanego wniosku o udzielenie ochrony na podstawie przewidzianej w tym art. 17 ust. 1 klauzuli dyskrecjonalnej.

*) Rozporządzenie nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że nie zobowiązuje ono do tego, aby ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu i korzystanie z przewidzianej w art. 17 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia klauzuli dyskrecjonalnej należało do tego samego organu krajowego.

*) Artykuł 6 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że nie zobowiązuje on państwa członkowskiego, które nie jest odpowiedzialne na podstawie określonych w tym rozporządzeniu kryteriów za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, do uwzględnienia najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka i do rozpatrzenia przez nie samo tego wniosku na podstawie art. 17 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia.

*) Artykuł 27 ust. 1 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że nie wymaga on ustanowienia środka zaskarżenia decyzji o nieskorzystaniu z możliwości przewidzianej w art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia, bez uszczerbku dla możliwości zaskarżania tej decyzji w ramach odwołania od decyzji o przekazaniu.

*) Artykuł 20 ust. 3 rozporządzenia nr 604/2013 należy interpretować w ten sposób, że w braku dowodu przeciwnego przepis ten ustanawia domniemanie, zgodnie z którym w celu jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka sytuację tego dziecka należy rozpatrywać w sposób nierozerwalnie związany z sytuacją jego rodziców.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 10 stycznia 2019 r. w sprawie C-410/17, A Oy

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112 WE – Artykuł 2 ust. 1 lit. a) i c) – Artykuł 14 ust. 1 – Artykuł 24 ust. 1 – Transakcje odpłatne – Transakcje w przypadku zapłaty składającej się częściowo z towarów lub z usług – Umowa o rozbiórkę – Umowa o zakup w celu demontażu

*) Artykuł 2 ust. 1 lit. a) i c) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w związku z art. 14 ust. 1 oraz art. 24 ust. 1 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji gdy na mocy umowy o rozbiórkę usługodawca, a mianowicie przedsiębiorstwo rozbiórkowe, jest

zobowiązany do wykonania prac rozbiórkowych i – o ile odpady z rozbiórki zawierają złom metalowy – może odsprzedać taki złom, umowa ta obejmuje odpłatne świadczenie usług, tj. świadczenie prac rozbiórkowych, oraz ponadto odpłatną dostawę towarów, tj. dostawę złomu metalowego, jeżeli nabywca, a mianowicie przedsiębiorstwo rozbiórkowe, przypisuje tej dostawie wartość, którą uwzględnia przy ustalaniu ceny proponowanej za świadczenie prac rozbiórkowych, przy czym jednak wspomniana dostawa podlega opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej wyłącznie wówczas, gdy jest ona dokonywana przez podatnika działającego w takim charakterze.

*) Artykuł 2 ust. 1 lit. a) i c) dyrektywy 2006/112 w związku z art. 14 ust. 1 oraz art. 24 ust. 1 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji gdy na mocy umowy o zakup w celu demontażu nabywca, a mianowicie przedsiębiorstwo rozbiórkowe, dokonuje zakupu towaru przeznaczonego do demontażu i zobowiązuje się pod karą umowną do dokonania rozbiórki lub demontażu oraz wywiezienia tego towaru, a także wywiezienia odpadów w terminie określonym w umowie, rzeczona umowa obejmuje odpłatną dostawę towarów, a mianowicie dostawę towaru przeznaczonego do demontażu, przy czym dostawa ta podlega opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej wyłącznie wówczas, gdy jest ona dokonywana przez podatnika działającego w takim charakterze, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego. W zakresie, w jakim nabywca jest zobowiązany do rozbiórki lub demontażu oraz wywiezienia towaru, a także wywiezienia odpadów powstałych w wyniku tego demontażu celem zaspokojenia w szczególności potrzeb sprzedawcy – czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego – umowa ta obejmuje ponadto odpłatne świadczenie usług, tj. świadczenie prac związanych z rozbiórką lub demontażem oraz wywozem, jeżeli nabywca ów przypisuje temu świadczeniu wartość, którą uwzględnia przy ustalaniu proponowanej ceny jako czynnik obniżający cenę zakupu obiektu przeznaczonego do demontażu, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie C-74/18, A Ltd

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2009/138/WE – Podejmowanie i prowadzenie działalności

ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej – Artykuł 13 pkt 13 – Pojęcie „państwa członkowskiego umiejscowienia ryzyka" – Spółka z siedzibą w państwie członkowskim, świadcząca usługi ubezpieczeniowe odnoszące się do ryzyka umownego związanego z przekształceniem spółek w innym państwie członkowskim – Artykuł 157 – Państwo członkowskie poboru podatku od składek ubezpieczeniowych

*) Artykuł 157 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/58/UE z dnia 11 grudnia 2013 r., w związku z art. 13 pkt 13 tejże dyrektywy 2009/138 należy interpretować w ten sposób, że wówczas, gdy zakład ubezpieczeń z siedzibą na terytorium danego państwa członkowskiego oferuje ubezpieczenie obejmujące ryzyko umowne związane z wartością akcji i godziwą ceną zakupu zapłaconą przez kupującego w wypadku nabycia przedsiębiorstwa, umowa ubezpieczenia zawarta w tym kontekście podlega wyłącznie podatkom pośrednim i opłatom o charakterze fiskalnym od składek ubezpieczeniowych w państwie członkowskim, w którym ubezpieczający ma siedzibę.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie C-310/16, Dzivev i in.

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej – Artykuł 325 ust. 1 TFUE – Konwencja w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich – Postępowanie karne dotyczące przestępstw w dziedzinie VAT – Zasada skuteczności – Przeprowadzanie dowodów – Podsłuch telefoniczny – Zgoda wydana przez niewłaściwy organ sądowy – Wzięcie pod uwagę podsłuchanych rozmów telefonicznych jako dowodów – Przepisy krajowe – Zakaz

*) Artykuł 325 ust. 1 TFUE oraz art. 1 ust. 1 lit. b) i art. 2 ust. 1 przyjętej na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich, podpisanej w Brukseli w dniu 26 lipca 1995 r., w świetle Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy

interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie, w kontekście zasady skuteczności ścigania w sprawach przestępstw z dziedziny podatku od wartości dodanej (VAT), stosowaniu przez sąd krajowy przepisu krajowego stanowiącego, że należy odrzucić w postępowaniu karnym dowody, takie jak nagrania z podsłuchów telefonicznych, wymagające uprzedniej zgody sądu, jeśli tę zgodę wydał niewłaściwy sąd, nawet jeżeli tylko za pomocą tych dowodów można wykazać popełnienie rozpatrywanych przestępstw.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie C-165/17, Morgan Stanley & Co International plc przeciwko Ministre de l'Économie et des Finances

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Szósta dyrektywa 77/388/EWG – Dyrektywa 2006/112/WE – Odliczenie podatku naliczonego – Towary i usługi wykorzystywane zarówno do transakcji podlegających opodatkowaniu, jak i do transakcji zwolnionych z podatku (towary i usługi do użytku mieszanego) – Ustalenie właściwej proporcji podlegającej odliczeniu – Oddział spółki mający siedzibę w innym państwie członkowskim niż zakład główny spółki – Wydatki poniesione przez oddział, przeznaczone wyłącznie do realizacji transakcji zakładu głównego – Koszty ogólne oddziału, służące realizacji zarówno jego własnych transakcji, jak i transakcji zakładu głównego

*) Artykuł 17 ust. 2, 3 i 5 oraz art. 19 ust. 1 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, a także art. 168, 169 i 173–175 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, należy interpretować w ten sposób, że w odniesieniu do wydatków poniesionych przez oddział zarejestrowany w jednym państwie członkowskim, które są przeznaczone wyłącznie jednocześnie do realizacji transakcji opodatkowanych podatkiem od wartości dodanej i transakcji zwolnionych z tego podatku, dokonanych przez zakład główny tego oddziału znajdujący się w innym państwie członkowskim, należy zastosować proporcję podlegającą odliczeniu wynikającą z ułamka, na którego mianownik składa się obrót,

z wyłączeniem podatku od wartości dodanej, złożony z tych tylko transakcji, a na którego licznik składają się transakcje opodatkowane, które uprawniałyby do odliczenia także wtedy, gdyby zostały dokonane w państwie członkowskim rejestracji tego oddziału, także wtedy, gdy to prawo do odliczenia wynika z dokonania przez ten oddział wyboru opodatkowania podatkiem od wartości dodanej transakcji dokonanych w tym państwie.

*) Artykuł 17 ust. 2, 3 i 5 oraz art. 19 ust. 1 szóstej dyrektywy 77/388, a także art. 168, 169 i 173–175 dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że aby ustalić proporcję podlegającą odliczeniu mającą zastosowanie do kosztów ogólnych oddziału zarejestrowanego w jednym państwie członkowskim, które służą jednocześnie do realizacji transakcji dokonanych przez ten oddział w tym państwie i transakcji dokonanych przez jego zakład główny z siedzibą w innym państwie członkowskim, w mianowniku ułamka stanowiącego tę proporcję podlegającą odliczeniu należy uwzględnić transakcje realizowane zarówno przez ten oddział, jak i przez ten zakład główny, przy czym w liczniku tego ułamka, oprócz transakcji opodatkowanych zrealizowanych przez tenże oddział należy umieścić tylko transakcje opodatkowane zrealizowane przez rzeczony zakład główny, które również uprawniałyby do odliczenia, gdyby zostały dokonane w państwie rejestracji danego oddziału.

Polityka socjalna

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 15 stycznia 2019 r. w sprawie C-258/17, E.B. przeciwko Versicherungsanstalt öffentlich Bediensteter BVA

Odesłanie prejudycjalne – Polityka społeczna – Dyrektywa 2000/78/WE – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Artykuł 2 – Usiłowanie doprowadzenia przez urzędnika do czynu nierządnego wobec osób małoletnich płci męskiej – Kara dyscyplinarna wymierzona w 1975 r. – Wcześniejsze przeniesienie w stan spoczynku wraz z obniżeniem wysokości świadczeń emerytalnych – Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną – Skutki stosowania dyrektywy 2000/78/WE w odniesieniu do kary dyscyplinarnej – Zasady obliczania wysokości wypłacanego świadczenia emerytalnego

*) Artykuł 2 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że po upływie terminu na transpozycję tej dyrektywy, czyli od dnia 3 grudnia 2003 r., znajduje on zastosowanie do przyszłych skutków wydanej przed wejściem w życie wspomnianej dyrektywy ostatecznej decyzji dyscyplinarnej nakazującej wcześniejsze przeniesienie w stan spoczynku urzędnika z jednoczesnym obniżeniem pobieranego przez niego świadczenia emerytalnego.

*) Dyrektywę 2000/78 należy interpretować w ten sposób, iż w sytuacji, o jakiej mowa w pkt 1 sentencji niniejszego wyroku, zobowiązuje ona sąd krajowy do ponownego zbadania, w odniesieniu do okresu od dnia 3 grudnia 2003 r., nie ostatecznej kary dyscyplinarnej nakazującej wcześniejsze przeniesienie w stan spoczynku danego urzędnika, ale obniżenia kwoty pobieranego przez niego świadczenia emerytalnego w celu określenia kwoty świadczenia, jaką pobierałby w przypadku braku jakiejkolwiek formy dyskryminacji ze względu na orientację seksualną.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 15 stycznia 2019 r. w sprawie C-193/17, Cresco Investigation GmbH przeciwko Markusowi Achatziemu

Odesłanie prejudycjalne – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 21 – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Dyrektywa 2000/78/WE – Artykuł 2 ust. 2 lit. a) – Dyskryminacja bezpośrednia ze względu na religię – Przepisy krajowe przyznające niektórym pracownikom dzień urlopu w Wielki Piątek – Względy uzasadniające – Artykuł 2 ust. 5 – Artykuł 7 ust. 1 – Obowiązki pracodawców prywatnych i sądu krajowego wynikające z niezgodności prawa krajowego z dyrektywą 2000/78

*) Artykuł1 i art. 2 ust. 2 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe, na mocy których, po pierwsze, Wielki Piątek jest dniem wolnym od pracy tylko dla pracowników będących członkami niektórych Kościołów chrześcijańskich, a po drugie, jedynie ci pracownicy mają prawo – jeżeli są zobowiązani pracować

w ten dzień wolny od pracy – do dodatku do wynagrodzenia pobieranego za pracę świadczoną w ten dzień, stanowią bezpośrednią dyskryminację ze względu na religię.

Środków przewidzianych przez te przepisy krajowe nie można uznać za środki konieczne do ochrony praw i wolności innych osób w rozumieniu art. 2 ust. 5 wspomnianej dyrektywy ani za szczególne środki mające zrekompensować niedogodności, u podstaw których leży religia, w rozumieniu art. 7 ust. 1 tejże dyrektywy.

*) Artykuł 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że dopóki zainteresowane państwo członkowskie w celu przywrócenia równości traktowania nie zmieni przepisów przyznających prawo do dnia wolnego od pracy w Wielki Piątek tylko pracownikom będącym członkom niektórych Kościołów chrześcijańskich, dopóty prywatny pracodawca podlegający tym przepisom ma obowiązek przyznać również swoim pozostałym pracownikom prawo do dnia wolnego od pracy w Wielki Piątek, o ile pracownicy ci uprzednio zwrócili się do tego pracodawcy o zwolnienie z obowiązku pracy w tym dniu, i w konsekwencji uznać, że pracownikom tym przysługuje prawo do dodatku do wynagrodzenia pobieranego za pracę świadczoną w tym dniu, jeśli wspomniany pracodawca odmówił uwzględnienia takiej prośby.

Swoboda przedsiębiorczości

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 16 stycznia 2019 r. w sprawie C-389/17, „Paysera LT” UAB

Odesłanie prejudycjalne – Podejmowanie działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego – Dyrektywa 2009/110/WE – Artykuł 5 ust. 2 i 3 – Przepisy dotyczące funduszy własnych – Fundusze własne wymagane do prowadzenia działalności związanej z emisją pieniądza elektronicznego – Pojęcie „działalności związanej z emisją pieniądza elektronicznego” – Emisja pieniądza elektronicznego na rzecz sprzedawcy według wartości nominalnej otrzymanych środków pieniężnych

*) Artykuł 5 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności

przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniającej dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylającej dyrektywę 2000/46/WE, należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez instytucje pieniądza elektronicznego w ramach transakcji płatniczych, takie jak usługi rozpatrywane w postępowaniu głównym, stanowią działalność związaną z emisją pieniądza elektronicznego w rozumieniu przywołanego przepisu, o ile powodują emisję lub wykup pieniądza elektronicznego w ramach jednej i tej samej transakcji płatniczej.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 15 listopada 2018 r. w sprawie *Togrul przeciwko Bułgarii* (skarga nr 20611/10)

Naruszenie art. 1 Protokołu 1 do EKPC – prawo do ochrony własności – konfiskata przez organy celne przewożonej sumy pieniędzy

Skarżący jest obywatelem Turcji i mieszka w Stambule. W 2008 r. wjechał on legalnie samochodem na teren Bułgarii. Przekraczając granicę w drodze powrotnej, zadeklarował celnikom wywożoną sumę ponad 199 000 euro pochodzącą ze sprzedaży samochodu i z jego konta bankowego oraz przedstawił potwierdzające to dokumenty. Wręczył też celnikom sumę około 9 000 euro. Tego samego dnia naczelnik organu celnego uznał, że nie doszło do zgłoszenia organom celnym przewożonej znacznej sumy pieniędzy niewiadomego pochodzenia. Postępowanie karne przeciwko skarżącemu umorzono w styczniu 2009 r. z powodu braku znamion przestępstwa. Pomimo tego w lutym 2009 r. nałożono na niego karę około 1 500 euro, kwotę 199 000 euro skonfiskowano, a 9 000 euro, które wręczył celnikom, zatrzymano.

W skardze do ETPC skarżący zarzucił naruszenie art. 1 Protokołu 1 do Konwencji przez zastosowanie wobec niego nieproporcjonalnych środków prawnych.

Trybunał podzielił ten zarzut. Uznał, w szczególności, że kara administracyjna nałożona na skarżącego powinna być proporcjonalna do przewinienia, a za takie mogło zostać uznane jedynie nienależyte zgłoszenie przewożonych sum pieniędzy, gdyż umorzenie postępowania karnego stanowiło dowód na brak znamion przestępstwa w działalności skarżącego. Tymczasem konfiskata całej sumy 199 000 euro miała charakter czysto represyjny i nie kompensowała żadnej szkody, którą by poniosło państwo bułgarskie. W konsekwencji na skarżącego nałożono nieproporcjonalny i nadmierny ciężar.

Podobnie, zdaniem Trybunału, zatrzymanie 9000 euro jako dowodu przestępstwa na mocy krajowego kodeksu postępowania karnego na ponad 9 lat, podczas gdy postępowanie karne umorzono już w 2009 r., było niezgodne z prawem. Apele i wnioski skarżącego do organów celnych w sprawie zwrotu tej sumy pozostały bez odpowiedzi. Taki stan prawny ETPC uznał za nieusprawiedliwiony, niepoparty prawem i nieproporcjonalny.

Mając na względzie powyższe okoliczności, Trybunał orzekł, że w sprawie doszło do naruszenia art. 1 Protokołu 1 do Konwencji.

Wyrok (Izba) z dnia 20 listopada 2018 r. w sprawie *Selahattin Demirtaş przeciwko Turcji* (skarga nr 14305/17)

Naruszenie art. 5 ust. 3 w zw. z art. 18 EKPC– prawo do niezwłocznego postawienia przed sędzią – granice stosowania ograniczeń praw – naruszenie art. 3 Protokołu 1 do Konwencji – prawo do wolnych wyborów

Skarżący jest obywatelem Turcji i – przegranym – kandydatem prokurdyjskiej Demokratycznej Partii Ludowej (HDP) w ostatnich wyborach prezydenckich. Obecnie od listopada 2016 r. przebywa w areszcie w Edirne. Jego proces rozpoczął się w grudniu 2017 r. Jest oskarżony między innymi o kierowanie „organizacją przestępczą" i „propagandę terrorystyczną" związana z Państwem Islamskim, za co grozi mu kara łączna 142 lat więzienia. Oskarżony twierdzi, że jest niewinny.

Skarżący był także w odnośnym czasie parlamentarzystą tureckim (wybór w 2007 r. i reelekcja w 2015 r.), posłem trzeciej siły politycznej w tureckim parlamencie, a jego kadencja skończyła się w czerwcu 2018 r.

Skarżący twierdzi, że jego aresztowanie jest wynikiem jego działalności politycznej, w skardze do ETPC wymienił szereg – jego zdaniem naruszonych – postanowień Konwencji.

Trybunał zaakceptował sam fakt, że skarżący został zatrzymany i aresztowany z uwagi na „uzasadnione podejrzenie" popełnienia czynu zabronionego. Mimo to, mając na względzie uzasadnienie podane przez sądy krajowe, ETPC uznał, że władze sądowe przedłużały areszt skarżącego na podstawach, które nie mogły być postrzegane jako wystarczające. Tym samym uznał naruszenie art. 5 ust. 3 EKPC jako prawa do szybkiego procesu sądowego.

Zdaniem Trybunału, mimo że skarżący utrzymywał swój status posła w toku kadencji, jego niezdolność do brania udziału w pracach Parlamentu była wynikiem tymczasowego aresztowania, co stanowiło nieuzasadnioną ingerencję w prawo do swobodnego wyrażania opinii ludzi oraz w jego prawo do bycia wybranym i zasiadania w Parlamencie. ETPC podkreślił, że tymczasowe aresztowanie powinno być środkiem krótkotrwałym i ostatecznym – gdy „lżejsze" środki zawiodą. Tymczasem sądy krajowe nie wyjaśniły dostatecznie, dlaczego nie można było zastosować mniej dolegliwych środków prawnych. Trybunał stwierdził też, że przedłużenie aresztowania skarżącego, w szczególności w toku dwóch kluczowych kampanii, a mianowicie referendum oraz wyborów prezydenckich, zmierzało do dominującego ukrytego celu dławienia pluralizmu i ograniczania wolność debaty politycznej, która leży u podstaw koncepcji demokratycznego społeczeństwa. Tym samym ETPC uznał naruszenie art. 3 Protokołu 1 do EKPC jako prawa do wolnych, pluralistycznych wyborów oraz art. 18 EKP wyznaczającego granice stosowania ograniczeń praw.

Ponadto, zdaniem Trybunału więzienie Demirtasa ma na celu „zduszenie pluralizmu" politycznego w Turcji. W tym przypadku skarżący „nie jest indywidualną ofiarą naruszenia praw człowieka, ale jest przetrzymywany w areszcie z uwagi na swoją pozycję lidera partii opozycyjnej". W związku z czym poszkodowanym „jest cały system demokratyczny, a nie tylko Pan D.[…] w swych prawach i wolnościach". W związku z powyższym

Trybunał uznał, jednomyślnie, że pozwane państwo powinno podjąć wszelkie konieczne środki aby zakończyć areszt skarżącego.

W dniu ogłoszenia wyroku ETPC prezydent Turcji Recep Tayyip Erdogan odrzucił jego wyroku, stwierdzając, że: „Decyzje ETPC nie są dla nas w żaden sposób wiążące" (zob. https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1356960,turcja-erdogan-odrzuca-wyrok-etpcz-w-sprawie-demirtasa.html).

Wyrok (Izba) z dnia 20 listopada 2018 r. w sprawie *Ognevenko przeciwko Rosji* (skarga nr 44873/09)

Naruszenie art. 11 EKPC – wolność zgromadzeń i stowarzyszania się – zwolnienie maszynisty uczestniczącego w legalnym strajku

Skarżący był maszynistą Kolei Rosyjskich w regionie moskiewskim i członkiem związku zawodowego *Rosprofzhel*. W kwietniu 2008 r. związki zawodowe ogłosiły strajk w związku z impasem w negocjacjach co do wysokości zarobków i premii na kolei. Koleje Rosyjskie nie wniosły o stwierdzenie jego bezprawności i skarżący wziął w nim udział jako w legalnym strajku poprzez niepodjęcie obowiązków w miejscu pracy. Strajk spowodował opóźnienia w kursowaniu pociągów. W lipcu 2008 r. skarżący został zwolniony na podstawie dwóch uchybień dyscyplinarnych – jednego z 2007 r. niezwiązanego ze strajkiem oraz udziału w strajku. Jego powództwo do sądu pracy zostało oddalone.

W skardze do ETPC zarzucono naruszenie art. 11 Konwencji i zagwarantowanej w tym przepisie wolności zgromadzeń i stowarzyszania się.

Trybunał zauważył, że maszyniści i inni pracownicy kolei zostali w Rosji włączeni do zawodów objętych zakazem strajku. Uznał jednak – powołując się na standardy Światowej Organizacji Pracy i Komitetu Praw Socjalnych – że ograniczenie to nie było wystarczająco uzasadnione przez rząd i stało w sprzeczności z uznanymi międzynarodowo prawami pracowniczymi.

Zdaniem ETPC, w tej sytuacji jedynie sądy krajowe mogły ocenić przestrzeganie prawa przez skarżącego, lecz dokonały tego bez dokonywania jakiegokolwiek ważenia konkurujących interesów i praw. Skarżący został ukarany zwolnieniem, ponieważ uczestniczył w strajku, co

stanowiło jego drugie wykroczenie dyscyplinarne. Tego typu sankcje prowadzą w sposób nieunikniony do „efektu mrożącego" wobec tych, którzy mogliby rozważać strajk w celu ochrony swoich interesów.

Konkludując, Trybunał uznał, że zwolnienie skarżącego stanowiło nieproporcjonalne ograniczenie praw pracowniczych i praw człowieka, a tym samym stanowiło naruszenie art. 11 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie *M.A. i inni przeciwko Litwie* (skarga nr 59793/17)

Naruszenie art. 3 i art. 13 EKPC – zakaz tortur – prawo do skutecznego środka odwoławczego – odmowa przyjęcia wniosków o azyl przez litewską straż graniczną

Skarżący to obywatele Rosji – rodzina, która w kwietniu 2017 r. opuściła Czeczenię i legalnie pojechała na Białoruś, chcąc docelowo uzyskać azyl w Polsce. Powodem były prześladowania ojca rodziny przez rosyjskie służby specjalne, jako że nie chciał zostać ich informatorem w Czeczenii. Rodzina była dwukrotnie odsyłana z przejścia granicznego do Litwy na Białoruś. W językach angielskim i litewskim (choć rosyjski jest nadal na Litwie w powszechnym użyciu) informowano członków rodziny, że nie mają prawa wjechać na Litwę, a od tej decyzji mogą się odwołać na piśmie. Ich deklaracje o ustnym złożeniu wniosku o ochronę międzynarodową pozostały bezskuteczne. Za trzecim razem, w maju 2017 r., skarżący na kolejowym przejściu granicznym w Wilnie złożyli wypełnione po rosyjsku –z pomocą białoruskiej organizacji działającej na rzecz praw człowieka – wnioski azylowe. Mimo to procedura azylowa nie została wszczęta. Legalny pobyt na Białorusi skończył się 10 lipca 2017 r. i rodzina wróciła do Rosji, gdzie ojciec został zatrzymany. Pozostali członkowie rodziny uzyskali azyl w Polsce, zamieszkali w ośrodku dla uchodźców, a ojciec dołączył do nich w marcu 2018 r.

W skardze do ETPC skarżący powołali się na art. 3 i 13 EKPC, gdyż ich zdaniem naruszono wobec nich zakaz nieludzkiego i poniżającego traktowania (zarówno poprzez działania władz litewskich, jak i przez perspektywę deportowania ich do Czeczenii, co oznaczało dalsze prześladowania), a ponadto naruszono ich prawo do skutecznego środka odwoławczego w procedurze azylowej.

Trybunał stwierdził, że wbrew argumentom rządu litewskiego skarżący w rzeczywistości poszukiwali azylu na Litwie za każdym z trzech razy, gdy próbowali przekroczyć granicę Białorusi z Litwą. Uznał, że litewska straż graniczna odmówiła przyjęcia wniosków skarżących o azyl i przesłania ich właściwym władzom do indywidualnego rozpoznania i ustalenia, czy skarżącym groziło ryzyko tortur, nieludzkiego lub poniżającego traktowania czy karania w razie powrotu na Białoruś, a następnie do Czeczenii. Trybunał stwierdził także, że choć skarżący nie odwołali się od decyzji odmawiającej im wjazdu na Litwę, to fakt, iż złożenie odwołania nie zawiesiłoby automatycznie ich powrotu na Białoruś oznaczał, że nie było podstaw do uznania istnienia skutecznego środka odwoławczego. Dlatego ETPC stwierdził naruszenie w sprawie art. 3 i 13 Konwencji.

Wyrok (Izba) z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie *Brics przeciwko Rumunii* (skarga nr 26238/10)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi – zwolnienie prokuratura za złożenie w prasie oświadczeń co do prowadzonego postępowania przygotowawczego

Skarżący, obywatel Rumunii, był wysokiego szczebla prokuraturem w Maramureş, kiedy prowadzono tam postępowanie w sprawie korupcji w więzieniu Baia-Mare. Jako osoba odpowiedzialna za relacje z mediami potwierdził on w prasie, że osoba podejrzana w tej sprawie ujawniła, iż część pieniędzy z łapówek trafia do urzędników, sędziów i prokuratorów odpowiedzialnych za wydawanie decyzji w sprawie zwolnienia z odbywania kary. Udzielił również w tej sprawie krótkiego wywiadu dla lokalnej stacji telewizyjnej. Na podstawie skargi jednej z rumuńskich sędzi wszczęto przeciwko skarżącemu postępowanie dyscyplinarne. Zdaniem sędzi wydany przez prokuratora komunikat prasowy oraz wywiad dla telewizji pozwolił mediom zidentyfikować ją jako rzekomo zaangażowaną w oszustwo finansowe. Skarżący podnosił, że to nie on był autorem owego komunikatu zniesławiającego sędzię, a jeden z dziennikarzy prowadzących wywiad. W rezultacie przeprowadzonego postępowania pozbawiono go funkcji i zwolniono z prokuratury.

W skardze do ETPC skarżący powołał się na art. 10 EKPC i zagwarantowaną w nim wolność wypowiedzi.

Trybunał zauważył, że jedynym celem wywiadu oraz komunikatu prasowego skarżącego było poinformowanie prasy o prowadzonym śledztwie, które stanowiło oczywisty przedmiot zainteresowania publicznego, a nie oskarżanie sędzi o przestępstwo. Zauważył ponadto, że jednym z obowiązków służbowych skarżącego było kontaktowanie się z prasą i telewizją. Podkreślił, że skarżący nie ujawnił ani w komunikacie prasowym ani w wywiadzie telewizyjnym informacji, które pozwalałyby na zidentyfikowanie sprawców, w sprawie których toczyło się postępowanie.

Zdaniem Trybunału władze krajowe ograniczyły swoją analizę w sprawie do szkody na reputacji sędzi, bez wzięcia pod uwagę faktu, że oświadczenia ja zniesławiające nie pochodziły od skarżącego, tylko od osoby trzeciej, a mianowicie osoby przeprowadzającej wywiad telewizyjny. Tymczasem skarżący nie powiedział nic, co mogłoby zostać uznane za naruszenie tajemnicy śledztwa. Władze krajowe nie wyważyły też balansu między prawem sędzi do ochrony reputacji a prawem do udzielania informacji będących przedmiotem zainteresowania publicznego.

Tym samym, w ocenie ETPC, w sprawie doszło do naruszenia wolności wypowiedzi zagwarantowanej w art. 10 Konwencji.